

EUE Heikka Jenni(UM), Heinonen
 Pekka(UM), Packalén
 Elisabeth(UM), Lehtinen
 Jonna(UM), Laine-Nordström
 Paula(UM), Haapalehto
 Timo(TEM), Lönnqvist
 Maija(TEM), Holm Mikko(UM)

03.12.2019

JULKINEN

Asia

Kilpailukykyneuvosto 28.-29.11.2019

Kokous

28.11.2019 - 29.11.2019

Suomen PJ-kauden toisessa ja viimeisessä kilpailukykyneuvostossa haettiin mm. yleisnäkemyistä edustajakannedirektiiville ja maakohtaiselle veroraportoinnille, sekä keskusteltiin EU:n ulkoisen ulottuvuuden vaikutuksesta sen kilpailukykyyn. Edustajankannedirektiivin yleisnäkemys hyväksyttiin, mutta sen sijaan maakohtainen veroraportoinnin yleisnäkemys ei mennyt lävitse, sillä jäsenvaltiot kokivat direktiiviehdotuksen oikeusperustan olevan väärä.

Tutkimus- ja avaruuspäivänä keskusteltiin Horisontti Eurooppa -paketista ja Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutista, joista hyväksyttiin osittaiset yleisnäkemykset. Euratomin kohdalla osittaista yleisnäkemyistä ei saavutettu, vaikka suuri enemmistö kannatti puheenjohtajan ehdotusta. Lisäksi hyväksyttiin päätelmät kestävästä artista aluetta koskevista avaruusratkaisuista, sekä EU:n päivitetystä biotalousstrategiasta.

Molempina päivinä HR valtuuskunta esitteli tulevan puheenjohtajuuskautensa työohjelman. Puheenjohtajuuskauden teema on ”A strong Europe in a world of challenges”. Keskeisiä teemoja ovat tuleva teollisuuspoliittinen strategia ja avaruuden kontribuutio työn tulevaisuuteen ja tutkimus- ja innovaatioalalla edistää avoinna olevien lainsäädäntöehdotusten neuvotteluja, sekä edistää keskusteltuja tutkijoiden liikkuvuusolosuhteista ja tutkimuksen ja innovaatioiden roolista tulevaisuuden työpaikkoihin.

Seuraava kilpailukykyneuvosto järjestetään 27.-28.2.2020.

1. Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin esityslista puheenjohtajan asiakirjan 14323/19 mukaisena.

2. A-kohtien hyväksyminen

Muiden kuin lainsäädäntöasioiden luettelo

Hyväksyttiin muiden kuin lainsäädäntöasioiden luettelo esitetyn mukaisesti.

SISÄMARKKINAT JA TEOLLISUUS

Lainsäädäntöasiat

3. Edustajakannedirektiivi

Yleisnäkemyks

Puheenjohtaja alusti edustajakannedirektiivin kompromissiehdotuksen (ST 14210/19) käsittelyn korostaen siinä saavutettua tasapainoista lopputulosta. Neuvotteluissa on pyritty varmistamaan uuden mekanismin tehokkuus, mutta vältetty puuttumasta jäsenvaltioiden prosessioikeudellisen autonomian piiriin. Toisaalta ehdotus pyrkii lopettamaan rikkovat menettelyt ja edistämään kuluttajien etuja, mutta samalla varmistamaan riittävät suojakeinot väärinkäytöksiä vastaan. Puheenjohtaja katsoi, että aika on kypsä neuvoston yleisnäkemyksen hyväksymiselle ja trilogien aloittamiselle.

Komissio totesi yleisnäkemyksen osoittavan, että neuvosto jakaa samat tavoitteet komission kanssa. Viittasi julkisuutta saaneisiin väärinkäytöksiin (Diesel Gate, Cambridge Analytica). Uusi instrumentti auttaisi kuluttajia pääsemään oikeuksiinsa ja tukisi lakia noudattavia elinkeinonharjoittajia. Totesi Euroopan parlamentin ja jäsenvaltioiden kantojen olevan samansuuntaisia. Komission siirtymävaiheen vuoksi jätti kuitenkin toistaiseksi varauman koko tekstiin.

Monet jäsenvaltiot ilmaisivat tukensa puheenjohtajan kompromissiehdotukselle (BE, BG, CZ, CY, DK, EE, EL, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK). Monissa puheenvuoroissa korostettiin ehdotuksen tasapainoisuutta. HU oli tyytyväinen ja totesi, että hanke on ollut myös sille prioriteetteja, koska joukkovahingot ovat tavanomaistuneet. Piti tärkeänä prosessioikeudellisen autonomian kunnioittamista. DK tuki erityisesti jakoa kotimaisiin ja rajat ylittäviin kanteisiin ja opt in -mekanismin soveltumista rajat ylittävissä tilanteissa. NL korosti prosessiautonomian säilyttämistä, minkä vuoksi ei voi yhtyä viiden jäsenvaltion (CY, CZ, LV, LU, SK) julistukseen. LT, PL, BG painottivat mahdollisuutta oman järjestelmän säilyttämiseen. FR piti tärkeänä sitä, että ehdotuksen mukaan forumjäsenvaltio voi puuttua oikeutetun yksikön aseman väärinkäyttöön. IT katsoi, että oikeutettujen yksikköjen kriteerien harmonisointia voitaisiin vielä parantaa. EE painotti, että myös elinkeinonharjoittajan tulisi voida toimia oikeutettuna yksikkönä kriteerien täyttyessä. Muun muassa BE ja HR kiittivät puheenjohtajan osoittamaa johtajuutta. HR totesi kuluttajansuojan olevan myös sen puheenjohtajuuskauden painopisteitä ja jatkavansa hankkeen edistämistä.

CZ oli jättänyt yhdessä neljän muun jäsenvaltion kanssa julistuksen, jossa korostetaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen tärkeyttä (CY, LV, LU, SK). CY kiitti kompromissiesitystä siitä, että se selvensi mekanismin toimintaa rajat ylittävissä tilanteissa, vaikka sääntely olisi sen mielestä voinut olla vieläkin selkeämpää. LV piti ehdotusta virstanpylväänä ja totesi, ettei sillä ole vielä tällä hetkellä kansallista mekanismia. Tästä syystä tavoitetaso olisi voinut olla korkeampikin. LU totesi PJ:n tuoneen uutta dynamiikkaa neuvotteluihin. Piti tekstiä ensimmäisenä askeleena ja kiinnitti huomiota siihen, että neuvottelut jatkuvat vielä parlamentin kanssa.

DE kiitti puheenjohtajaa työstä kompromissin saavuttamiseksi. Tuki tavoitetta, mutta katsoi, että teksti olisi kaivannut vielä työstämistä asiantuntijatasolla. Erityisinä huolina/kehitystoiveina mainitsi oikeutetun yksikön kriteerit, vahvistuskanteen ja soveltumisen tietosuoja-asetukseen. Näistä syistä pidättäytyy tässä vaiheessa. AT kiitti puheenjohtajaa tehdystä työstä ja totesi kannattavansa tavoitetta, mutta tässä laajassa asiakokonaisuudessa kuitenkin pidättäytyvänsä.

Puheenjohtaja totesi kaikkien jäsenvaltioiden tehneen töitä tämän tärkeän ja kaivatun lainsäädännön eteen. Tasapainoinen ratkaisu oli nyt saavutettu ja neuvosto oli hyväksynyt yleisnäkemyksen.

4. Maakohtainen veroraportointi

Yleisnäkemys

Puheenjohtaja totesi, että nyt käsiteltävänä oleva direktiiviehdotus on annettu vuonna 2016 eräiden veronmaksuun liittyneiden skandaalien (kuten Panama paperit) jälkimainingeissa. Samassa yhteydessä jäsenvaltiot ovat sitoutuneet toimiin vastaavien tapahtumien estämiseksi. Ehdotuksella muutettaisiin voimassa olevaa tilinpäätösdirektiiviä. Puheenjohtaja totesi, että ehdotuksen tarkoituksena on avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääminen.

Monet jäsenvaltiot kiittivät puheenjohtajaa asian nostamisesta poliittiseen keskusteluun. Monet jäsenvaltiot myös ilmaisivat tukensa puheenjohtajan tekstiehdotukselle ja hyväksyivät sen neuvoston yhteisen kannan pohjaksi (BE, BG, DK, FR, EL, IT, NL, LV, PL, PT, RO, SK, ES). Monet jäsenvaltiot kuitenkin vastustivat ehdotusta koska katsoivat, että komission ehdottama oikeusperusta on väärä (AT, CY, CZ, EE, HU, IE, LT, LU, MT, SI, SE, HR). Oikeusperustaa vääränä pitävät jäsenvaltiot katsoivat, että ehdotus olisi ollut annettava SEUT 115 artiklan perusteella (yksimielisyyspäätös). Nämä jäsenvaltiot viittasivat kantansa perusteluna neuvoston oikeuspalvelun vuonna 2016 antamaan lausuntoon. Yksi jäsenvaltio ilmoitti, ettei ole muodostanut ehdotukseen kantaa.

Komissio (*varapuheenjohtaja Jyrki Katainen*) tuki puheenjohtajamaan aikomusta saavuttaa neuvoston yleisnäkemys. Komissio piti ehdotusta hyvin tärkeänä läpinäkyvyyden lisäämisen kannalta.

Käydyin keskustelun ja kahdenvälisten neuvotteluiden jälkeen neuvoston yleisnäkemyksiä ei ollut saavutettavissa. Toisin kun aikaisemmissa valmisteluvaiheissa, ehdotusta tukevaa määränemmistöä ei löytynyt yhden jäsenvaltion muuttuneen kannan vuoksi. Puheenjohtaja totesi, että mahdollisuuksia ehdotuksen käsittelyn edistämiseksi selvitetään mm. neuvoston oikeudellisen yksikön kanssa.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

5. Euroopan kilpailukykyyn ulkoinen ulottuvuus

Politiikkakeskustelu

Keskustelun alustukseksi puheenjohtaja totesi aiheen olevan erittäin ajankohtainen, sillä EU kohtaa useita haasteita kansainvälisellä toimintakentällä. Nämä haasteet liittyvät niin digitaaliseen murrokseen, ilmastomuutokseen kuin lähiaikojen muutoksiin EU:n suhteissa kolmansiin valtioihin. Keskustelu oli jatkoa heinäkuun kilpailukykyyn korkeantason työryhmässä ja syyskuun kilpailukykyneuvostossa käydylle kestävän kasvun pitkänaikavälin strategisen vision keskustelulle. Kestävä kasvu ja kansainvälinen kilpailukyky ovat kriittisimpiä aiheita EU:n kehitykselle ja sen kansalaisten hyvinvoinnille. Tämä näkyy myös

EU:n uudessa strategisessa agendassa. Keskeinen kysymys kuulukin, että kuinka parannetaan EU:n kilpailukykyä ja tuottavuutta, samalla ylläpitäen avoimia markkinoita ja tasavertaisia toimintaedellytyksiä niin EU:n sisällä kuin kansainvälisesti. Alustuksessaan puheenjohtaja painotti lisäksi pk-yritysten, digitalisaation ja kauppapolitiikan vahvistamisen merkitystä.

Komissio (*Varapuheenjohtaja Jyrki Katainen*) korosti ulkoisen ulottuvuuden tärkeyttä EU:n yritysten kansainvälisessä kilpailussa. EU:n johtoasema on kansainvälisesti haastettu. Kiinan talous on tällä hetkellä EU:n talouden kokoinen ja sen on ennustettu kasvavan 5,8% tänä vuonna ja 4% vuoteen 2030 asti. Tämä tarkoittaa, että Kiinan talous tulee olemaan paljon suurempi kuin EU:n. Tähän uuteen kilpailuasetelmaan EU:n tulee vastata nyt kun olemme vielä samalla tasolla. Keinoja tähän ovat mm. eteenpäin katsovat investoinnit sekä EU:ssa kehitetyn innovaation markkinointi maailmalla. Tarvitaan myös jatkumoa raaka-aineita koskevalle aloitteelle, jotta voidaan monipuolistaa strategiaa, jolla varmistetaan raaka-aineiden kestävä saatavuus. Poistetaan vihreiden tuotteiden liikkuvuutta koskevat esteet. Markkinoita dominoi tällä hetkellä muutamat ei-Eurooppalaiset yritykset. On enenevissä määrin hankalaa eritellä tietoa toisistaan. Pienten yritysten markkinoille pääsyä tulee tukea. Alustat ovat haitallisia. Kauppa voi ainoastaan loistaa tasaisissa ja ennustettavassa ympäristössä. Tulee myös pohtia kuinka tehokkaita EU:n toimenpiteet ovat valtiontukien osalta. Uusia instrumentteja tulee olla oikeasuhtaisia.

Kilpailukyvyn korkeantason työryhmän puheenjohtaja (*Janne Känkänen*) totesi olevansa tyytyväinen, että KOM on ottanut huomioon puheenjohtajan paperissa mainitut asiat, kuten ilmaston muutoksen, siirtymän kohti ilmasto neutraalia taloutta ja uudet teknologiat, kattavasti mukaan uuteen viiden vuoden työohjelmaan. Hän painotti, että ulkoinen kilpailukyky alkaa sisältä päin. Toimivat sisämarkkinat ovat ensiarvoisen tärkeitä. Samalla, kun vahvistetaan EU:n kansainvälistä kilpailukykyä, EU:n tulisi markkinoida omia toimintatapojaan, kuten liiketoiminnan läpinäkyvyyttä ja ympäristöstandardien adoptoimista. Kuinka sitten varmistetaan yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Melkein kaikki jäsenvaltiot käyttivät puheenvuoron ja aihetta pidettiin yleisesti erittäin tärkeänä. Puheenvuoroissa korostui datan rooli ja digitaalitalouden tasapuolisuuden varmistaminen kaikille yrityksille, erityisesti pk-yrityksille. Lisäksi keskusteltiin hiilivuodosta ja arvoketjujen tärkeydestä. EU:n tulisi edistää vahvasti ilmastoneutraalia taloutta ja teollisuudella tulisi olla vahva rooli tässä. Ilmastoneutraaliin talouteen siirtyminen ei kuitenkaan saisi vaikuttaa negatiivisesti eurooppalaisten yritysten kilpailukykyyn. Muutama jäsenvaltio toivoi, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (*European Green Deal*) olisi vahvasti seuraavan komission agendalla.

Siirryttäessä kohti ilmastoneutraalia taloutta tulee teollisuusyritykset pitää tiivistä mukana keskustelussa. Energiaintensiivisiä teollisuuden aloja on rohkaistava investoimaan ja siirtymään kohti ilmastoneutraaleja tuotantotapoja. Arvoketjut ovat edelleen tärkeä asia ja keskeinen osa EU:n teollisuuspoliittisen strategian tavoitteita. BE totesi, että yhteisiä eurooppalaisia tärkeitä projekteja (IPCEI) tulee kehittää.

Hiilivuodon riskiä pitivät merkittävänä mm. CZ, IT, DE, FR, ES, LV, HU ja PL. ES totesi, että hiiliveron tulee olla yhteensopiva WTO-sääntöjen kanssa. LT totesi, että hiilivuodon lisäksi tulee huomioida myös innovaatiovuoto.

EL, FR, IE, PT ja CZ painottivat, että kilpailun digiyrityksille, erityisesti alustatalouden alalla toimiville, tulee olla tasapainoisempi siten, ettei estetä innovaatioiden syntymistä. Innovaatioiden edistämisen tulisi olla EU:n päätavoite sen lisäksi, että taataan EU:n teknologinen riippumattomuus.

Myös WTO:n rooli nousi keskustelussa esille. FR, SK, NL, SI, HU, LT, DK ja EE nostivat esille, että EU:n tulisi keskittyä uudistamaan WTO:ta ja sen asettamia kansainvälisen kaupan sääntöjä. Ainoastaan HU ja SI mainitsivat EU:n kilpailulainsäädännön uudistamisen.

Muut asiat

6.

- a) Kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä annetun uuden asetuksen täytäntöönpano
Komission tiedotusasia

Puheenjohtaja alusti keskustelua, että asetuksen tavoitteena on vahvistaa kuluttajien luottamusta Euroopan digitaalisilla sisämarkkinoilla. Asetus vahvistaa olemassa olevien kuluttajien lainvalvontanormeihin kehittämällä tehokkaampia yhteistyömekanismeja kansallisten kuluttajalainsäädännöstä vastaavien viranomaisten välille.

Komissio (*Varapuheenjohtaja Jyrki Katainen*) totesi, että kuluttajansuojalain tehokas toimeenpano on ollut tärkeä aihe edelliselle komissiolle. Kuluttajansuoja direktiivin uudistaminen ja yhteistyöasetuksen uudistus astuu voimaan ensi vuonna. Komissio kiitti jäsenvaltioita yhteistyöstä. Uudistuksen ansiosta kuluttajansuojaviranomaiset voivat torjua erinomaisesti internetpohjaisia käytäntöjä, sillä ne eivät odottele sitä, että saamme toimeenpanojärjestelmän kuntoon. Viranomaiset tarvitsevat valmiuden siihen, että laiton tieto saadaan pois netistä heti. Tammikuusta alkaen komissio tulee kiinnittämään jäsenvaltioiden huomion mahdollisiin EU-tason rikkomuksiin kuluttajansuojassa.

- b) Parempi sääntely kestävän kasvun tukemiseksi:
Suomen puheenjohtajakaudella tehty työ
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

EU:n matkailualan digitalisaation nopeuttaminen:
Suomen puheenjohtajakaudella tehty työ
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Keskustelussa puheenjohtaja yhdisti matkailun ja paremman sääntelyn kohdat. Puheenjohtaja alusti asiankohtaa kertomalla, että Suomi on PJ-kauden aikana järjestänyt useita parempaan sääntelyyn liittyviä tilaisuuksia niin Helsingissä kuin Brysselissä. Esimerkkinä keskusteluista puheenjohtaja mainitsi paremman sääntelyn merkityksen kestävän kasvun tukemisessa. Lisäksi paremmalla sääntelyllä voidaan auttaa sisämarkkinoiden sääntöjen virtaviivaistamisesta ja turhien kaupanesteiden purkamisesta. Paremmasta sääntelystä hyväksyttiin neuvoston päätelmät.

Matkailun suhteen puheenjohtaja painotti, että vaikka sektori menestyy hyvin Euroopassa, vaikuttavat siihen useat trendit, kuten digitalisaatio ja kestävä kehitys. Puheenjohtajamaa on erityisesti keskittynyt siihen, kuinka digitalisaation kautta voidaan tukea matkailusektorin kestävästä kehitystä.

Komissio (*Varapuheenjohtaja Jyrki Katainen*) kiitti PJ:tä siitä, että se nosti paremman sääntelyn neuvoston agendalle. Parempi sääntely toimii ainoastaan silloin, kun kaikki EU:n instituutiot tekevät yhteistyötä. Komissio on saanut paremman sääntelyn agendalleen vahvaa tukea ja seuraava komissio on myös muodostelemassa kantaansa. Komissio ei kommentoinut Suomen matkailun digitalisaatiosta tekemää puheenjohtajan paperia.

DE oli ainoa jäsenvaltio, joka kommentoi paremman sääntelyn päätelmiä. Se totesi päätelmien olevan erinomainen lähtökohta uudelle komissiolle ja muille keskusteluille. On hyvä, että uusi komissio tulee käyttämään yksi sisään, yksi ulos metodologiaa, vaikka se onkin vain yksi osa parempaa sääntelyä. DE toisti myös toiveensa siitä, että uudessa komissiossa tehtäisiin vankka katsaus ja analysoitaisiin sitä, mikä on sääntelyn tarkastelun lautakunnan tilanne.

EL ja ES nostivat matkailun digitalisaation esille, kiittäen PJ-maata asian esille nostamisesta. Matkailussa on joitain innovaatioihin, markkinasegmentteihin ja liiketoimintamalleihin liittyviä haasteita, jotka tulee pitää mielessä niiden nopean kehityksen takia. KOM tulisi myös parantaa matkailusta saatavilla olevaa tilastollista dataa, jotta päätöksiä voidaan tehdä valistuneelta pohjalta. Lisäksi tulee huomioida, että matkailualalla toimivat pk-yritykset saavat tarvittavan rahoituksen. Tähän kuuluu myös monivuotinenrahoituskehys, jolla on merkittävä rooli. ES painotti, että matkailualalla työskentelevien tulee saada tarpeelliset digitaaliset taidot ja osaamisen taso. On myös tärkeää, että digitaalisstrategian puitteissa kehitetään siihen liittyviä koulutusohjelmia.

c) "Teollisuuden ystävien ministerikokous 2019" (Wien, 4. lokakuuta 2019): tulokset
Itävallan valtuuskunnan tiedotusasia

Aihe nostettiin neuvoston agendalle AT:n delegaation pyynnöstä. Itävallassa järjestettiin seitsemäs teollisuuden ystävien ministerikokous. Ministerikokouksen deklaraatiota tukee 17 jäsenvaltiota ja aikoo ehdottaa erilaisia ratkaisumalleja megatrendien ratkaisemiseen teollisuuden saralla. Ministerikokous totesi, että digitalisaatio on neljännen teollisen vallankumouksen ytimessä ja nyt tuleekin varmistaa, että EU:n yritykset ovat kilpailukykyisiä - myös kansainvälisesti. Hiilestä irtautuminen ja ilmastomuutoksen vaikutusten torjuminen asettavat haasteita eurooppalaisille tuottajille. Tarvitaan myös toimia, joilla hiilivuotoa ja investointivuotoa voidaan estää. Lisäksi tarvitaan vankka multilateraalinen järjestelmä.

DE ja BE käyttivät puheenvuoron. DE:n mukaan KOM on vahva rooli EU:n tulevan teollisuusstrategian toimeenpanon valvonnassa. Erityisen tärkeää on ottaa huomioon teknologian kehityksen edistäminen, eurooppalainen yhteistyö teollisuustuotannossa ja synergia vaikutusten saavuttaminen tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa.

d) Kilpailu Euroopan puolustusrahastossa
Tanskan valtuuskunnan tiedotusasia

Tanskan delegaatio oli pyytänyt asiakohdan neuvoston agendalle. Neuvosto saavutti Euroopan puolustusrahastosta hiljattain osittaisen yleisnäkemyksen. DK korosti, että keskeinen tavoite rahastossa oli lisätä kilpailua, tehokkuutta, rahoitusta ja innovaatiota eurooppalaisessa puolustusteollisuudessa. Tanska korosti, että suoria toimeksiantoja tulisi välttää, koska ne vähentävät kilpailua. Rahastosta olisi luontevaa keskustella myös kilpailukykyneuvostossa, koska tavoitteena on parantaa teollisuuden kilpailukykyä. Tanska totesi, että asian käsittely kilpailukykyneuvostossa voisi lisätä avoimuutta ja huomiota kiinnitettäisiin myös toimeenpanon kustannuksiin.

Yhdeksän maata tuki Tanskan aloitetta ja vetosi myös sen puolesta, että kilpailukykyneuvosto saisi merkittävän roolin rahaston toimeenpanossa. Puheenvuoroissa todettiin, että tämä vastaisi rahaston oikeusperustaa ja sisämarkkinakomissaariehdokas Thierry Bretonin nimityskirjeen linjaa.

Komissio totesi, että neuvosto ja parlamentti ovat jo päättäneet rahaston pääehdoista ja että rahaston työohjelma saatiin päätökseen kaikkien jäsenmaiden tuella. Se korosti, että tarkoituksena tässä rahastossa on lisätä tämän sektorin kilpailukykyä, tukea rajat ylittävää yhteistyötä sekä tukea erityisesti sellaisia hankkeita, jossa on mukana pk-yrityksiä.

e) Pk-yritysedustajien verkoston raportti

Komissio esittelee

Komissio (*Varapuheenjohtaja Jyrki Katainen*) kertoi, että verkosto on toiminut hyvin ja sitä koskevasta raportista voi löytää tarkempia lukuja verkoston menestymisestä. Pk-yritykset menestyvät Euroopassa suhteellisen hyvin, mikä johtuu monista tekijöistä, kuten onnistuneesta alan politiikasta. Eurooppa on edistynyt paljon siinä, että on helpompaa perustaa yritys. Komissio valmistelee uutta pk-yritysstrategiaa.

Aiheesta ei käyty keskustelua.

f) Strateginen arvoketju: Euroopan yhteistä etua koskevien tärkeiden hankkeiden strategisen foorumin raportti

Komission tiedotusasia

Komission varapuheenjohtaja Jyrki Katainen päivitti ministereitä Euroopan yhteistä etua koskevia hankkeita (IPCEI) pohtivan strategisen foorumin raportin lopputuloksista. IPCEI-prosessin johdonmukainen kehittäminen arvoketjujen rinnalla on keskeistä, jotta saavutettava hyöty voidaan maksimoida. Strategisten arvoketjujen avulla voidaan hallita merkittäviä ilmasto-, yhteiskunta- ja ympäristöhaasteita, mutta siihen pitää yhdessä investoida. Prosessi on avoin ja osallistava, johon kaiken kokoiset yritykset ja jäsenvaltiot voivat osallistua. Hän totesi, että eri sidosryhmien kanssa on tähän mennessä kartoitettu keskeisimmät arvoketjut. Hän mainitsi yksittäisistä aiheista akut ja mikroelektroniikan. Foorumi suosittelee muun muassa, että luotaisiin ehdotus sektorien välisen yhteistyön kehittämiseksi. Yksi jäsenmaista korosti puheenvuorossaan, että EU:n tulisi erityisesti vahvistaa strategista autonomiaansa.

g) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma

Kroatian valtuuskunnan tiedotusasia

Kroatia esitteli oman tulevan PJ-kautensa työohjelman. Sen neljä painopistettä ovat kehittävä Eurooppa, yhdistävä Eurooppa, Eurooppa, joka suojelee ja vaikuttava Eurooppa. Kilpailukykyneuvostosta HR aikoo käydä yksityiskohtaisen keskustelun digitaalisista innovaatioista ja yleisesti he aikovat edistää digitaalisia palveluita ja digitaalisia alustoja. HR tekee päätelmät paremmasta sääntelystä ja aikoo käydä poliittisen keskustelun uudesta tulevasta teollisuuspoliittisesta strategiasta, keskittyen synergioihin Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (*European Green Deal*) ja teollisuuspolitiikan välillä. Tärkeää on myös jatkaa strategisten arvoketjujen vahvistamista.

HR:n kilpailukykyneuvostot järjestetään 27.2. ja 28.5. Epävirallinen kilpailukykyneuvosto järjestetään Zagrebissa 19.-20.3.2020.

Lounaskeskustelu

Lounaskeskustelun aiheena oli pk-yritykset ja EU:n tuleva pk-yrityspolitiikka. Lounasta oli kutsuttu alustamaan SME Unitedin pääsihteeri Veronique Willems. Lounaalla pohdittiin EU:n tulevaa pk-yritysstrategiaa ja sitä, kuinka strategiaa voidaan soveltaa kaikille toimialoille. Lisäksi keskusteltiin kauppapolitiikasta, joiden todettiin olevan todella tärkeitä myös pk-yrityksille, sekä pk-yritysten rahoituksen varmistamisesta. Ainoastaan osa jäsenvaltioista käytti puheenvuoron.

AVARUUS

7. Päätelmät kestävästä arktista aluetta koskevista avaruusratkaisuista

Hyväksyminen

Kilpailukykyneuvostossa hyväksyttiin neuvoston päätelmät avaruusratkaisuista kestävästä arktisen alueen tarpeisiin. Päätelmät on valmisteltu neuvoston avaruustyöryhmässä lokamarraskuussa 2019.

Puheenjohtaja esitteli asian. Asiasta ei käyty keskustelua.

8. Kestävän avaruustalouden edistäminen

Politiikkakeskustelu

Toisena asiakohtana käytiin poliittisen tason keskustelut kestävästä avaruustaloudesta. Puheenjohtaja oli valmistellut etukäteen taustapaperin ja kysymykset ministereiden keskustelua varten.

Puheenjohtaja esitteli aiheen lyhyesti. Komissio ja kaikki jäsenmaat käyttivät puheenvuoron.

Komissaari Bienkovska kiitti Suomea tehokkaasta toiminnasta arktisten päätelmien kanssa ja korosti arktisen alueen tärkeyttä koko Euroopalle. Avaruustoiminnan merkitys arktiselle alueelle on hyvin suuri. Komissaari korosti myös, että kestävyys on avaruusohjelman päätavoite mutta tässäkin tulee olla vieläkin kunnianhimoisempi ja varmistaa avaruustoiminnan merkitys kaikille aloille. Myös avaruussektorin on suunnattava vihreämpään teknologiaan, ml. propulsioteknologiat. Avaruuden kestävä käyttö on varmistettava, missä Space Surveillance & Tracking (SST) toiminta on EU-tasolla ensimmäinen askel. Tässäkin oltava kunnianhimoisempi ja edistettävä Space Situational Awareness (SSA) –toimintaa entistä laajemmin.

Useat jäsenmaat korostivat avaruuden tärkeyttä monille aloille ja politiikkalohkoille, erityisesti ympäristön seurantaan ja laajemmin taloudelliselle toiminnalle ja yhteiskunnallisiin haasteisiin (FR, BE, DE, SE, DK, IE, PT, DE). Data on hyvin olennaista, joten on varmistettava, että data on saatavilla ja käytettävissä kestävien tavoitteiden edistämiseen käyttäjien tarpeiden mukaisesti (FR, LU, IE, CZ, DK). Lisäksi avaruus-teknologian kestävydestä ja ympäristöystävällisyydestä on huolehdittava. Jotkut jäsenmaat totesivat, että on tärkeää edistää suuren yleisön ja muiden alojen tietoisuutta avaruustoiminnan mahdollisuuksista. (AT, IE)

Kestävän kasvun edistämiseksi useat maat totesivat, että on edistettävä avaruusekosysteemiä, joka tukee kaikenlaisia toimijoita, erityisesti pk-yrityksiä, edistää yhtäläistä pääsyä avaruussovelluksiin ja liiketoimintamahdollisuuksiin sekä varmistaa tiedon siirtymisen myös muille aloille (ES, PT, EL, CZ). Tätä varten tulisi kehittää rahoitusratkaisuja ja edistää myös muiden tukitoimien käyttöä, ml. EIC, BICit, alueelliset rahastot (PT, EL, CZ, LU). Erityisesti synergiat digitalisaation kanssa tulee varmistaa ja huolehtia kyberturvallisuudesta (HU, EE, BE).

Avaruuden kestävä käytön osalta useat jäsenmaat totesivat, että Euroopalla mahdollisuus johtaa avaruuden kestävässä käytössä (BE, RO, DE, UK, LU, NL, CZ, SE, IT, SK, AT, EL, DK, IE, LV, SI). Tätä varten on huolehdittava kansainvälisestä regulaatiosta, toimittava esimerkkinä ja eteenpäin viejänä kestävä käytön ohjeistuksen toimeenpanossa, ml. avaruusohjelman toimet avaruusromun vähentämiseksi ja kestävä teknologian käyttö ohjelmassa. EU:lta toivottiin aktiivista yhteistyötä YK:n avaruuskomiteassa COPUOS:ssa, erityisesti yhdessä ESA:n kanssa, ns. yhtenä eurooppalaisena äänenä. On tärkeää edistää uutta teknologiaa ja tutkimushankkeita, joilla tuetaan avaruuden kestävä käyttöä, ml. palvelut kiertoradalla ja aktiivinen romun poisto (ES, BE, RO, PT, UK, LV, EE). STM:n ja SSA:n edistäminen on tärkeää, mutta useat maat mainitsivat myös, että Space Traffic Managementin valmistelu pitäisi aloittaa vähintään keskustelun tasolla. (DE, RO, AT, EL, HU, IE, EE). Muutamat maat mainitsivat tervetulleena Suomen aloitteen edistää EU:n liittymistä YK:n avaruussopimuksiin (LU, AT).

9. Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma

Kroatian valtuuskunnan tiedotusasia

Kroatian tavoitteena on edistää neuvotteluja avaruusohjelma-asetuksesta, jos vain mahdollista. Lisäksi on tarkoitus laatia neuvoston päätelmät ”Contribution of Space to Future Jobs”. Kilpailukykyneuvoston agendalla avaruusasiat 29.5.2020.

TUTKIMUS

Muut kuin lainsäädäntöasiat

10. Asetus Euratom tutkimus- ja koulutusohjelmasta

Kokouksessa ei saavutettu neuvoston osittaista yleisnäkemyistä Euratom tutkimus- ja koulutusohjelmasta (14301/19). Euratom-perussopimuksen mukaan kyseisestä ohjelmasta on päätettävä yksimielisyydellä.

Jäsenmaiden suuri enemmistö kannatti puheenjohtajan ehdotusta korostaen sen olevan pitkien neuvottelujen kautta syntynyt kompromissi. Itävalta ja Luxemburg kertoivat vastustavansa tämän tutkimusohjelman artiklaan 3 ja siihen liittyvään resitaaliin 2 sisältyvää linkitystä ydinalan tutkimuksen ja ilmastoneutraalin yhteiskunnan saavuttamisen välillä. Saksa tuki Itävallan ja Luxemburgin kantaa, mutta ilmoitti voivansa äänestää tyhjää. Saksa ehdotti lisättäväksi maininnan niistä jäsenmaista, jotka ovat päättäneet käyttää ydinenergiaa. Tämä ehdotus ei saanut riittävästi kannatusta. Kahden maan vastustaessa puheenjohtaja totesi asian käsittelyn siirtyvän seuraavan puheenjohtajamaan tehtäväksi. Puheenjohtaja totesi, että asiasta viedään neuvostoon vielä edistymisraportti Suomen puheenjohtajuuskaudella.

Lainsäädäntöasiat

11. Horisontti Eurooppa -paketti: asetus tutkimuksen innovoinnin puiteohjelmasta 2021-2027

a) Johdanto-osan kappaleet

b) Liite IV (Synergiat)

Osittainen yleisnäkemys

Kokouksessa hyväksyttiin neuvoston osittainen yleisnäkemys Horisontti Eurooppa -ohjelman asetuksen (14298/1/19 REV1) johdanto-osasta sekä EU:n rahoitusohjelmien synergioita

Keväällä 2019 Horisontti Eurooppa -asetusehdotuksesta saavutettu neuvoston ja Euroopan parlamentin yhteisymmärrys ei sisältänyt muun muassa asetuksen johdanto-osaa, liitettä IV synergioista muiden rahoitusohjelmien kanssa eikä säännöksiä kolmansien maiden osallistumisesta.

Kokouksessa ainoastaan yhdellä jäsenmaalla oli huomautettavaa neuvoston työryhmässä ja Coreperissa neuvoteltuun tekstiin. Ranska esitti poistettavaksi viitettä innovaatioperiaatteeseen, koska siitä ei ole EU:n piirissä vakiintunutta määritelmää. Lisäksi Ranskan näkemyksen mukaan innovaatioperiaate saattaisi olla ristiriidassa perussopimuksessa määritellyn varovaisuusperiaatteen kanssa. Muutama jäsenmaa (IT, CZ) esittivät sympatiaa Ranskan näkemykselle.

12. Päätös Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutista (EIT) asetus ja päätös strategisesta innovaatio-ohjelmasta

Osittainen yleisnäkemyks ja tilanneselvitys

Asiankohdat 12 ja 13 käsiteltiin yhdessä.

Kokouksessa hyväksyttiin neuvoston osittainen yleisnäkemyks Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin (EIT) asetuksen päivittämisestä (14658/19). Lisäksi puheenjohtaja antoi tilannekatsauksen EIT:n strategisen innovaatio-ohjelman neuvotteluiden edistymisestä (14326/19).

EIT:n asetuksessa vahvistetaan EIT:n tehtävät ja tavoitteet sekä annetaan EIT:n hallintoa koskevat säännöt. Asetuksen päivityksen keskeiset muutokset koskevat rahoituksen kestävyyttä sekä osaamis- ja innovaatioyhteisöjen avoimuutta, seuranta- ja arviointiperiaatteita sekä jäsenmaiden roolia EIT:n hallinnossa.

Kokouksessa oli asetuksesta avoimena asiana komission ehdotus asetuksen aikasidonnaisuuden poistamisesta, jota usea jäsenmaa ei ollut valmis hyväksymään sellaisenaan. Osa jäsenmaista (DE, LV, PL, MT, SI, DK, CY, IE, PT) halusi tiukasti rajata voimassaolon koskemaan seuraavaa ohjelmakautta (2021-2027) ja osa kannatti muotoilua, jolla edellytettäisiin asetuksen päivittämistä tarvittavilta osin ennen uutta ohjelmakautta. Puheenjohtaja oli tehnyt ennen kokousta kaksi vaihtoehtoista muotoiluehdotusta (WK 13466/2019), joista toisessa olisi lisätty artiklaan 27 voimassaoloa koskeva määräys sekä uusi artikla asetuksen päivittämisestä arvioinnin pohjalta ja toisessa lisättäisiin ainoastaan asetuksen päivittämistä koskeva uusi artikla (artikla 28). Kokouksessa enemmistö kannatti jälkimmäistä vaihtoehtoa (uusi artikla 28), jonka mukaisesti hyväksyttiin osittainen yleisnäkemyks EIT:n asetuksesta.

Jäsenmaiden puheenvuorossa nostettiin lisäksi esille uusien kumppaneiden osallistumismahdollisuus EIT:n osaamis- ja innovaatioyhteisöihin, alueellisen innovaatiotoimien sekä vahvemman seurannan ja hallinnoinnin merkitys. Muutaman maan (DE, DK, CY, EL) mielestä uusia EIT:n osaamis- ja innovaatioyhteisöjä ei tulisi käynnistää uuden ohjelmakauden alkuvaiheessa ja osa taas kannatti uuden osaamis- ja innovaatioyhteisön käynnistämistä kulttuurin ja luovien alojen teemasta vuosina 2021-2022.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

13. Päätelmät EU:n päivitetystä biotalousstrategiasta

Hyväksyminen

Asiankohta hyväksyttiin. Keskustelua ei käyty.

Muut asiat**14. Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma**

Kroatian valtuuskunnan tiedotusasia

Kroatia esitteli tulevan puheenjohtajuuskautensa työohjelman. Puheenjohtajuuskauden teema on ”*A strong Europe in a world of challenges*”. Kroatian prioriteetteina tutkimus- ja innovaatioalalla on edistää avoinna olevien lainsäädäntöehdotusten neuvotteluja sekä edistää keskusteltuja tutkijoiden liikkuvuusolosuhteista (*brain circulation*) ja tutkimuksen ja innovaatioiden roolista tulevaisuuden työpaikkoihin. Kroatia järjestää epävirallisen kilpailukykyneuvoston 3-4.2.2020 sekä kilpailukykyneuvoston (tutkimus) 28.2.2020 sekä (tutkimus ja avaruus) 29.5.2020.

Lounaskeskustelu

Lounaskeskustelussa Horisontti Euroopan kaikkia toimia ja pilareita pidettiin tärkeinä yksityisten T&I-investointien nostamiseksi Euroopassa. Horisontti Eurooppa –ohjelman uutuudet, missiot ja Euroopan innovaationeuvosto nostettiin erityisesti esille. Jälkimmäisen osalta yksityisen pääoman houkuttelu, riskirahoituskulttuurin edistäminen ja pk-yrityksiin panostaminen olivat useimmille jäsenmaille selvä prioriteetti. Laajempaa innovaatiopolitiikkavälineistöä, yrittäjyyteen kannustamista, julkis-yksityistä kumppanuustoimintaa sekä sisämarkkinoita korostettiin myös. Kansainvälisiin aloitteisiin ja yhteistyöhön kytkeytyminen nähtiin myös keskeisenä mahdollistajana globaalien markkinoiden näkökulmasta.

Suomen edustajat

Ministerin lisäksi kaikkien valtuuskunnan jäsenten nimet ja organisaatiot

Asiakirjat

Tarvittaessa keskeisimpien kokouksessa käsiteltyjen asiakirjojen nimi ja viitenumero

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	kilpailukyky, kilpailukykyneuvosto, sisämarkkinat, teollisuus, teollisuuspolitiikka TEM, UM
Tiedoksi	EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, VM, VNK, VTV, YM
